

Hrvatski latinist 18. stoljeća

Josip Ruđer Bošković

Rođenje i djetinjstvo

- Josip Ruđer Bošković rodio se 18. svibnja 1711. godine u Dubrovniku.
- Oca je izgubio u desetoj godini, a njegova majka doživjela je duboku starost od 103 godine.

Obrazovanje

- Školovao se na isusovačkom kolegiju Collegium Ragusinum, odakle se prebacio na Collegium Romanum, isusovačko učilište u Rimu, u dobi od 14 godina.

Obrazovanje

- U Rimu je završio srednje školovanje te postao profesor filozofije i matematike nakon trogodišnjeg školovanja, godine 1733.

Collegium
Romanum

Službe, poslovi i zadaci

- Predavač na isusovačkim školama u Fermu i Rimu, od 1773.do 1740.
- Predavač na katedri za matematiku u rimskom kolegiju, od 1740.do 1759.
- Godine 1750. izmjerio je dva meridijanska stupnja između Rima i Riminija.
- Od 1763. profesor matematike na sveučilištu u Paviji.
- Od 1770. profesor na katedri za astronomiju i optiku u Milanu.

- Umro je godine 1787.
- Pokopan je u milanskoj crkvi sv. Marije Podone.
- U dubrovačkoj katedrali podignuta mu je spomen-ploča s natpisom na latinskom jeziku.

- U dubrovačkoj katedrali podignuta mu je spomen-ploča s natpisom na latinskom jeziku.

Ruđer Bošković – matematičar, fizičar i astronom

- U najplodnijem razdoblju svoje znanstvene djelatnosti napisao je četrdeset rasprava i pripremio životno djelo o prirodnoj fizici:
- *De viribus vivis – O živim silama (1745.)*
- *De lumine – O svjetlu (1748.)*
- *De continuitatis lege – O zakonu kontinuiteta (1754.)*

Ruđer Bošković – matematičar, fizičar i astronom

- *De lege virium in natura existentium – O zakonu sila koje postoje u prirodi – 1755.*
- *Njegovo je glavno životno djelo Philosophiae naturalis theoria redacta ad unicam legem virium in Natura existentium – Teorija prirodne filozofije svedena na jedan jedini zakon sila koje postoje u prirodi (1758.)*

Bošković kao pjesnik latinist

- Bošković nije bio samo učenjak nego i latinski pjesnik. Njegova pjesnička sposobnost jasno dolazi do izražaja u djelu *De Solis ac Lunae defectibus (O pomrčinama Sunca i Mjeseca)* u kojemu s lakoćom elegantnim heksametrima opisuje apstraktne astronomske teorije.

Mitološki motivi u Boškovićevu latinskom stvaralaštvu

- Upotreba mitoloških motiva i naziva božanstava iz grčke i rimske mitologije pjesnička je konvencija naslijeđena od razdoblja humanizma i renesanse, a koristi je i Ruđer Bošković u svojim pjesničkim djelima:

Cur quondam, aethereas Titan sine nube per auras

- *Dum micat et puro respergit lumine terras,*
- *Praetexat subita nitidos ferrugine vultus,*
- *Impatiensque morae fuscis nox prodeat alis*
- *Atra die medio stellasque inducat Olympo.*
- *Zašto katkada Titan (Sunce), dok svijetli s vedroga nebeskoga svoda i dok čistom svjetlošću obasiplje zemlju, iznenadnim crvenilom optočuje svoje lice.*

Neki Ruđerovi stihovi na latinskom jeziku i u prijevodu

- Aurora – Zora (De Solis ac Lunae defectibus – O pomrčinama Sunca i Mjeseca)
- *Hinc etiam roseis Aurora invecta quadrigis*
- *Solis equos primo praecedit mane, sub undas*
- *Cumque idem occiduas sero iam vespere currum*
- *Abdidit; adventantem objecta crepuscula Noctem*
- *Longum arcant trostesque vetant extendere pennas.*

Neki Ruđerovi stihovi na latinskom jeziku i u prijevodu

- Aurora – Zora (De Solis ac Lunae defectibus – O pomrčinama Sunca i Mjeseca)
- *Odavle i Zora na ružičastocrvenom četveropregu u rano jutro pretječe Sunčeve konje; i kad kasno uvečer na zapadnim žalima nestane Sunčevih kola, sumrak dugo potiskuje Noć koja se spušta i prijeći joj da raskrili svoja sumorna krila.*

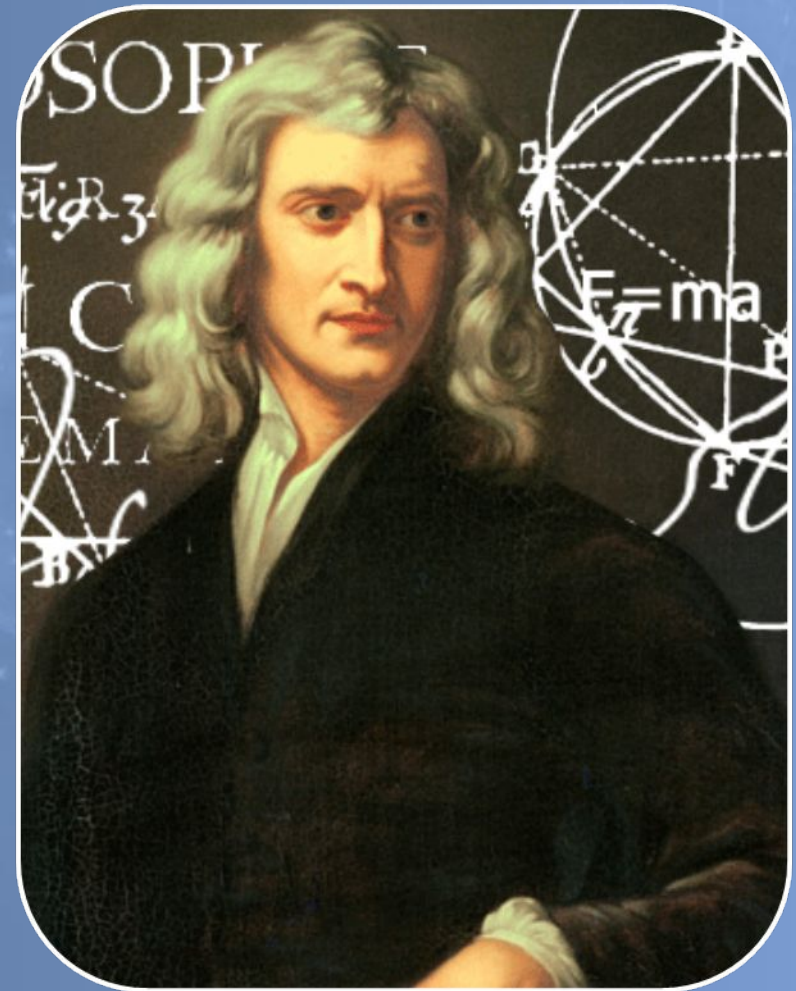

Neki Ruđerovi stihovi na latinskom jeziku i u prijevodu

- Pohvala Newtona i veličanje njegovih otkrića
- *Tu majus mihi numen eris, Newtone, repostos*
- *Cui primo penetrare aditus penitusque latentes*
- *Sponte dedit vires Natura arcanaque iura*
- *Discere et attonitum late vulgare per Orbem.*

Neki Ruđerovi stihovi na latinskom jeziku i u prijevodu

- Pohvala Newtona i veličanje njegovih otkrića
- *Ti, velika diko Engleza i slavo ljudskoga roda, ti ćeš mi, Newtono, biti uzvišenije božanstvo. Tebi je Priroda sama od sebe dobrostivo dopustila da prvi prodreš u njezine neistražene tokove i posve tajanstvene sile.*

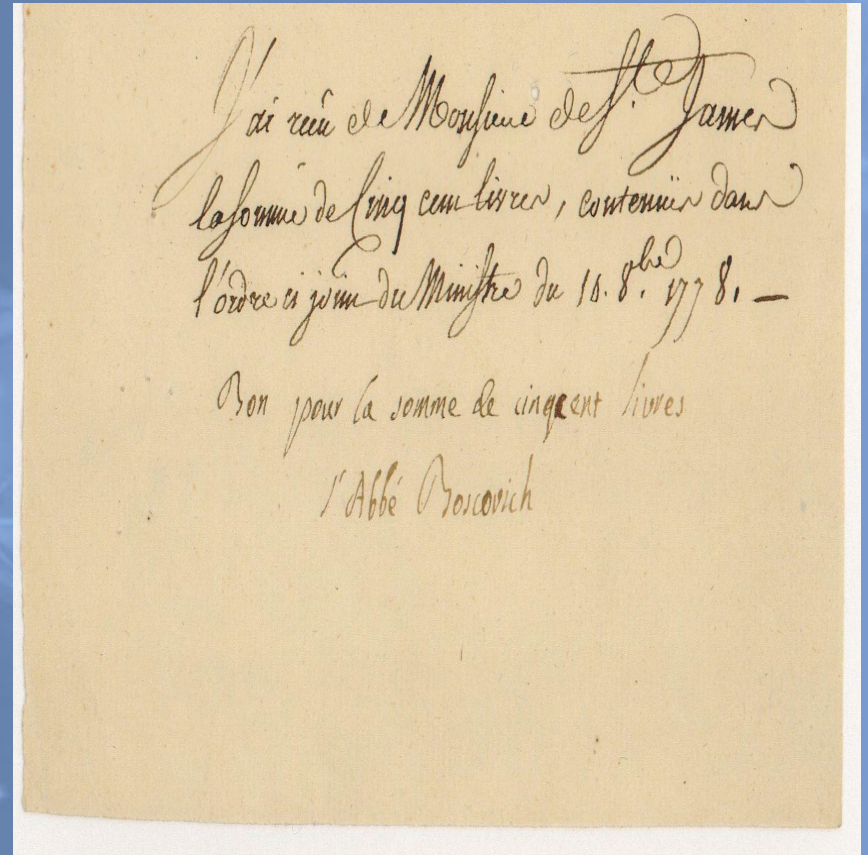
Pisma Ruđera Boškovića

Pisma Ruđera Boškovića

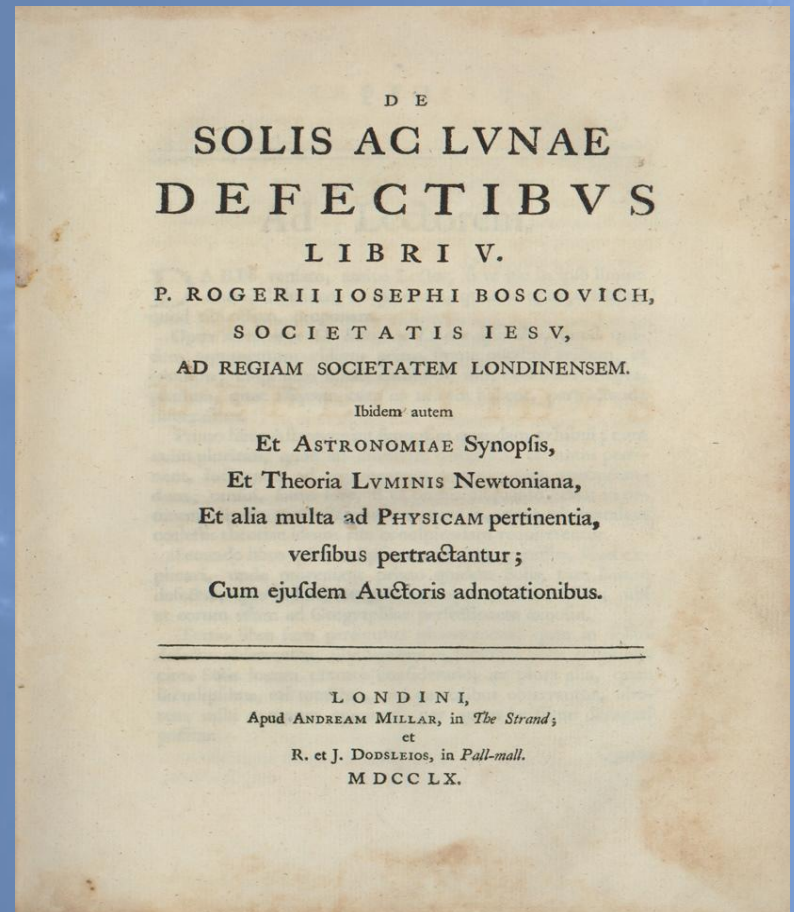
Zbirka rukopisa i starih knjiga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu posjeduje jedanaest izvornih pisama Ruđera Boškovića što ih je on napisao na talijanskom i francuskome jeziku, i to, u razdoblju od godine 1740. do 1783., a objelodanio Vladimir Varićak, hrvatski matematičar.

Među pismima čuvaju se i dvije Boškovićeve priznanice na francuskome jeziku, sastavljene rukom na dvama komadićima papira, jedna 16. listopada godine 1778., bankaru St. Jamesu u iznosu od pet stotina libara, druga 22. listopada 1780. pariškomu bankaru Cacci u iznosu od 328 libara.

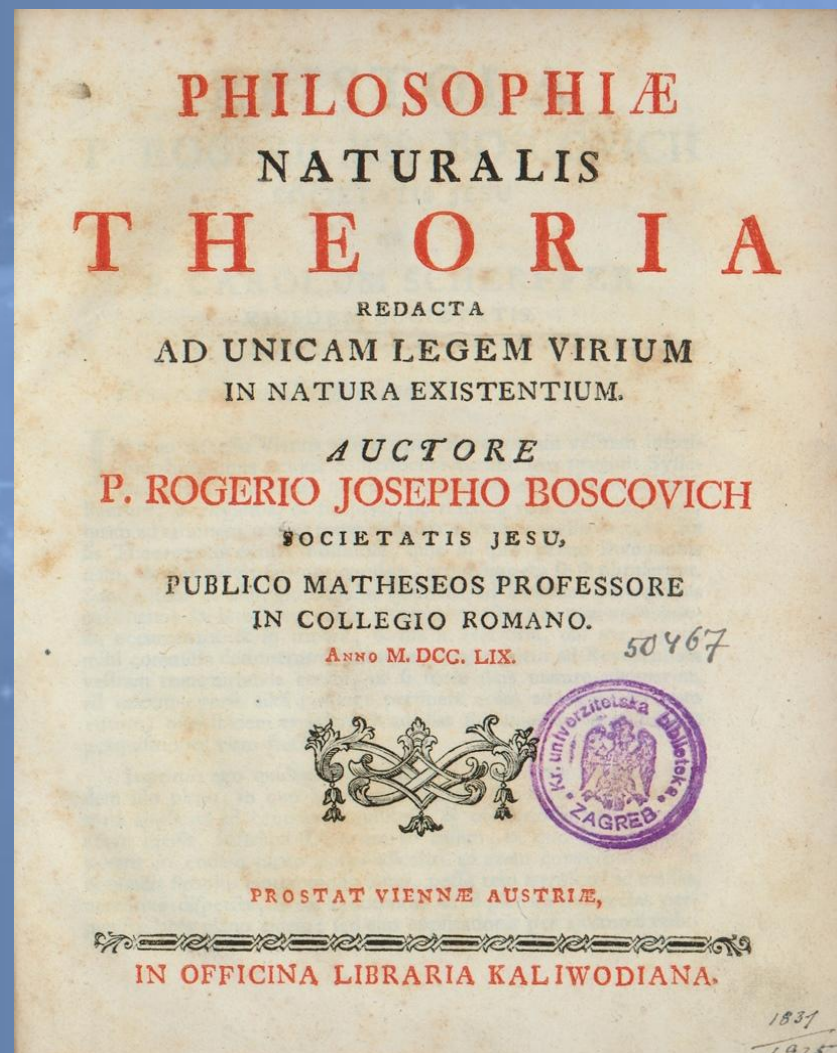
U Zbirci se čuvaju i prijepisi Boškovićevih pisama koja se čuvaju u Arhivu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu. Procjenjuje se da bi ukupna Boškovićeva korespondencija, koja se čuva u brojnim stranim arhivima i knjižnicama, mogla sadržavati oko 3000 pisama.

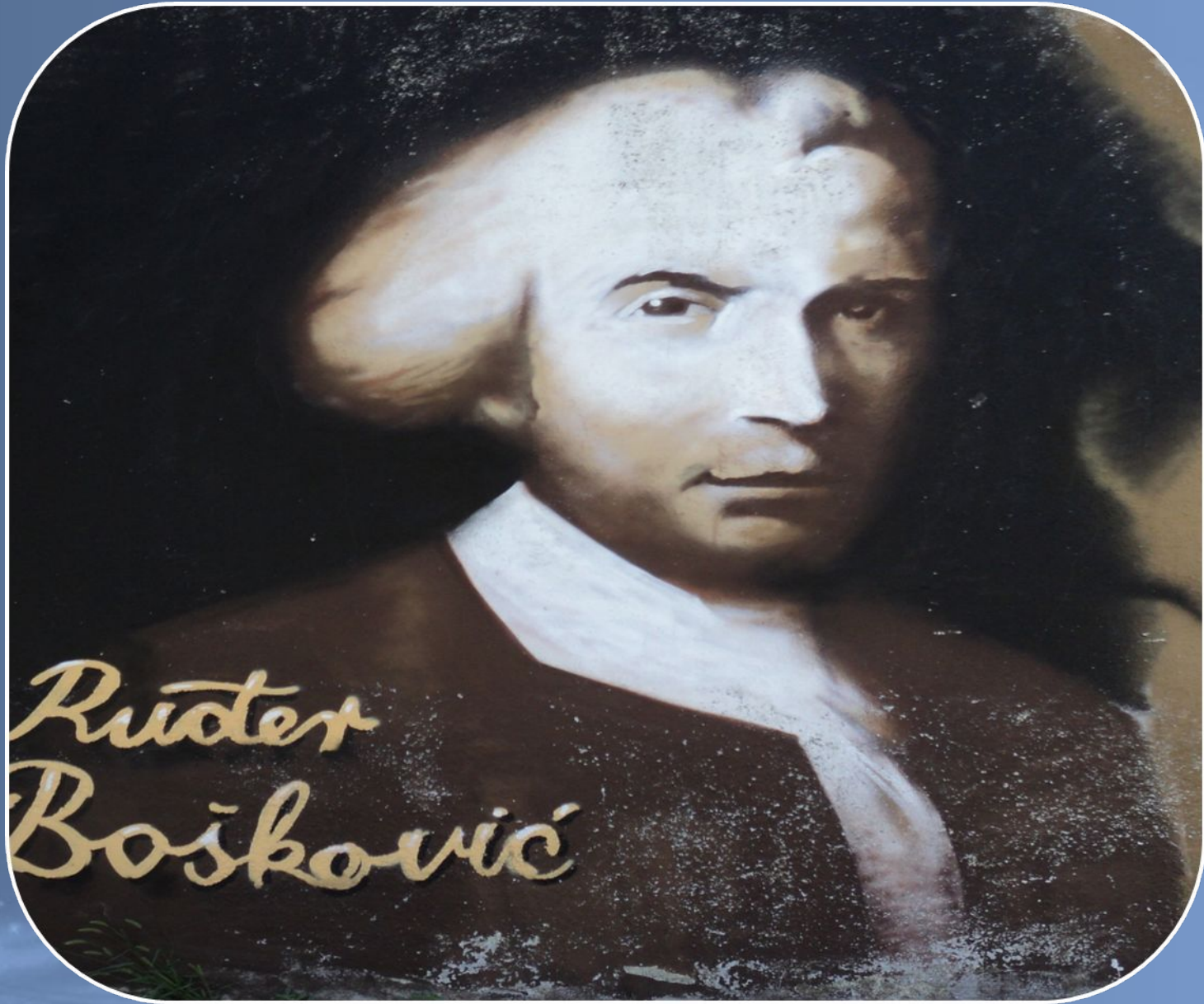

Prvo izdanje djela
*De Solis ac Lunae
defectibus* (O
pomrčinama Sunca i
Mjeseca), London,
1760.

Prvo izdanje djela
*Philosophiae naturalis
theoria* (Teorija prirodne
filozofije), Beč, 1759.

Ruđer
Bošković

Link na simfonije Luke Sorkočevića, sunarodnjaka i
suvremenika Ruđera Boškovića

<http://www.mic.hr/products/seven-symphonies>

<https://www.jpc.de/jpcng/cpo/detail/-/art/Luka-Sorkocevic-1734-1789-Symphonien-Nr-1-7/hnum/9704297>